

Rendkívüli kiadás.

VI. évfolyam, 32. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - - 12 fillér.

MEGJELENIK VASÁRNAP
ÉS CSÜTÖRTÖK REGGEL.

HATÁRŐR

= UJVIDÉK, 1910. =

április 22. péntek

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Ujvidék, Petőfi-utca 47. szám.,
ahová a lap szellemi s anyagi részét
illető közlemények intézendők.
Ilyen közleményeket és megkeresé-
seket lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI ÉS AZ ALFÖLDI FÜGGETLENSÉGI PÁRT UJVIDÉKI HIVATALOS LAPJA.

Lapvezér: Teleki Arvéd gróf.

Justh Erdélyben.

Irta: Teleki Arvéd gróf.

Koncza, ápr. 19.

Justh Gyula pártvezérünk felvidéki és délvidéki diadalutjához méltóan sorakozik az erdélyi körút. Déva volt az első megállóhely. Itt már emberemlékezet óta mindig császárpárti képviselőt választottak és Justhot több oldalról óva intették, hogy ne merészkedjék oda, mert csufos kudarc lesz a vége.

És mit láttunk?

A Barcsay Andor dr. zászlóival ékített város közönsége olyan példás rendben, olyan osztatlan lelkesedéssel, olyan impozáns számban fogadta a vasuton, az utcákon, a főtéren felállított emelvény körül a báró Kemény Árpád és csekélységem által is üdvözölt pártvezért, aminő fogadtatásra az ott a háttérben, ólálkodó megcsontosodott 67-esek saját kijelentése szerint: még — álmukban sem mertek volna gondolni.

Pedig a terror minden eszközével dolgoztak a mungó-vezetők:

Ellátogattak a független magyar bíróság tagjaihoz;

felhívták a csángó telepesek komolyabb elemeit;

szétküldözték a piskii nagy vasutas telepre a főbb vasuti hivatalnokokat; a csángókat telepeikből való kidozással fenyegették.

És — feleletül a csángók 50 tagu lovas-bandériummal vonultak nemzeti díszöltözetükben Justh elé. A szelid nyomással preparált törvényszék és járásbíró tagjait teljes számban láttuk a népgyűlésen és a banketten megjelenni.

A piskii 4000 lakóju, állami vasuti javító műhely-telep és a hivatalnoki kar tagjai pedig, amikor ott Barcsay programbeszédét elmondta: Justh és csekélységem beszédeire talán még frenetikusabb taps- és éljenviharral válaszoltak, mint Déva és vidékének polgársága.

Nagy tetszés kísérte Barcsay szavait, amikor a szolgálati pragmatika által védett vasutasokat kitanította, hogy nem szükséges felsőbb hatóságaikkal szemben kihívóan ellenzéki álláspontra helyezkedniök. Nem szükséges, hogy bárki is előre tudja az ő elhatározásukat a szavazás tekintetében. Elegendő az, ha akkor, az urna előtt úgy gyakorolják

szavazati jogukat, ahogyan szívük azt parancsolja.

Justh Gyula pártvezérnek nyilatkozatai — a nemzetiségi kérdés magyar szempontból való erélyes és hazafias, de a nemzetiségek magyarérzelmű elemeivel szemben való méltányos és barátságos kezelését illetőleg, — valamint az általános egyenlő, titkos választói jogra nézve: osztatlan és viharos tetszésben részesültek.

Igy indul Erdélyben körútra pártvezérünk és nincs okunk kétkedni abban, hogy ha egy állami presszióknak ennyire kitett területben ilyen eredménnyel tud a nemzeti ügy javára hódítani: olyan helyeken, ahol a szabad független polgárok sokszoros majoritásban vannak a hivatalnok-elemmel szemben — éppen ilyen, ha nem is szebb eredményeket fogunk országsszerte följegyezhetni.

Szebbeket ott sem várunk. Mert hiszen hivatalnokaink is kinőnek a protekció és a presszió idejéből, és — minél erőszakosabban fogja ezeket a törvénytelen kormány gyakorolni: annál egyöntetűbb felzudulással fogja azt az ország felingerült közvéleménye elsöpörni!

A nemzet akaratát — büntetlenül nem lehet meghamisítani!

Teleki Arvéd gróf Piskin.

Justh Gyula erdélyi körútján.

A munkás-gróf.

— A „Határőr“ tudósítójától. —

Ujvidék, április 21.

Jókai — „Egy magyar nábob“ és a „Kárpáty Zoltán“ című regényeiben elmond egy gyönyörű mesét. Aki nem olvasta ezt a két regényt: ez ne restelje a fáradságot és olvassa el azokat. Wesselényi Miklósról, Szentirmai Rudolfnál, mint a magyar törekvések száz esztendő előtti harcosaival van szó ezekben a regényekben. Grófok és magyarok mindaketten. Egy ilyen gróf és egy ilyen magyar ami Teleki Arvédünk is. Nem kell fölle sokat írunk, csak annyit jegyezzünk ide, hogy Justh Gyula pártjának ő az egyik előkelősége. Nem azért, mert gróf, nem azért mert ő Teleki Arvéd, hanem azért, mert munkás élete során megtanulta azt, hogy tanítson. És — az ő nagy hivatásának tudatában — Justh Gyula erdélyi körútján megteszi azt, amit az ő hivatása reá ró. Így Piskin is volt, ahol Justh Gyula, az ő tournéján legutóbb megfordult és elmondotta körülbelül a következőket:

— *Munkástársak!* (A csodálkozás kifejezése ült az ezernyi hallgatóság arcára, amikor a gróf akiből az ilyen kollégialis megszólítást a vasutasok és vasmunkások nem remélték, így keltett, hogy beszédjét megkezdje.)

— Látom a csodálkozás kifejezését arcaikon, hogy egy gróf munkás-társainak szólítja az itt megjelenteket. Magyarazattal tartozom azért. Mintegy 35 évvel ezelőtt többször vittek szüleim hunyadmegyei rokonok és ismerősök látogatására. Piskin akkoriban több órahosszat kellett várakozni a csatlakozó vonatra. A már akkor példás rendben vezetett javító műhely látványosság-számba menvén, szüleim megmutatták akkor legapróbb részleteit is. Talán ezek az emlékek voltak a fő indító okai annak, hogy gazdaságomban is nagyobb javító műhelyt rendeztem be, amelyet később gépgyárrá fejlesztettem. (Nagy tetszés.) Nem dicsekvés képpen mondom ezeket, mert hiszen én ezekben nem találok semmi különös elismerésre méltót.

Szerencsére már jól túlvagyunk azokon az időkön, amikor az ösök, régidicsőségéből az azok fényénél val sütkérezésből lehetett a nemes embernek megélni. Ma már joggal lehet minden Báróhoz, Grófhhoz és Herceghez azt a kérdést intézni, hogy: mihez értesz? mi a mesterséged? mivel járulsz az emberiség, és haza érdekeinek előbbre viteléhez?

Amidőn tehát magam, aki a személyes munkától nem irtózom, titeket munkástársaimnak szólítalak: joggal tehetem ezt: és jogcímem van, hogy másnak az ilyen magatartásáról ítéletet mondjak.

Nem hiába mondta az én báró Kemény Árpád barátom, akinek épp úgy erdélyi fejedelmi vér csergedezik erejében, mint Barcsay Andor képviselő-jelöltjüknek, hogy közbecsülésüket máris kiérdemelte, mert *munkás életet folytát.* — Igenis: egy fejedelmi ivadék, aki nem restelkedik ügyvédi irodát nyitni Budapesten és azt nagy munkássággal virágzóvá tenni. Egy ember, aki fővárosi bokros elfoglaltsága mellett is időt talál arra, hogy elődei által elvesztett családi birtokait apránként vissza szerezzék és hangyaszorgalmu, kintartó gazdálkodással, mintagazdaságá várszolja, — igaz ember. — Aki ezen kívül ebben a gazdaságilag elmaradt országrészben saját birtokán és mások részére a gözeke művelést berendezvén: a gépiparnak a gazdálkodás körébe való bevezetésével a civilizáció terjesztőjeképpen valódi érdemeket szerzett: annak személye becsült és értékes legyen mindnyájunk szemében.

Féltetéve minden állzeméret magas leszármazása tekintetében, valóban megérdemli hogy egy ilyen, a henyéléstől mentes, egészen

a munkának élő választóközönség részéről is kellő méltánylásban részesüljön a választás alkalmával.

Azt a lelkesedést, amely gróf Teleki Árvédnek e beszéde után kitört, szinte lehetetlen leírni vagy jellemezni.

Talán legjobban kifejezte azt az a savanyu vonás, amely a közönség „preparálására” kiküldött főbíró és magas államvasuti hivatalnokok arcáról leritt, akik életükben még nagyobb kudarcot nem vallottak és akik életükben még ilyen szabadon gondolkozó gróftot még nem hallottak beszélni.

És ez a gróf a mi jelöltünk. Egyszer már diadalmaskodtunk a zászlaja alatt: hát nem volna szégyen *mireánk*, ha elbuknánk Ujvidéken a Teleki-zászló? (Halljátok kurucok?! Szóljatok!)

A főkapitány felfüggesztéséhez.

Jogvédelem.

A „Határőr” tudósítójától.

Tegnap már jelentettük, hogy ifj. Jójárt János főkapitányunk felfüggesztése milyen országos felháborodást keltett. Egyben közöltük azt a táviratot is, amelyet dr. Holló Lajos intézett Balla Árpádhoz, hogy információt adjon e hallatlan terror előzményei felől és küldje föl annak aktáit, hogy az országos jogvédő bizottság haladéktalanul akcióba léphessen. Hogy milyen lelkiismeretesen fogja föl alkotmánybiztosító hivatását és feladatát a központ: misem bizonyítja jobban, mint az a sürgöny, amely ma ujjában érkezett Balla Árpád címére, az ujvidéki Justh-párt elnökségéhez.

Kérünk a rendőrfőkapitány felfüggesztéséről tüzetes adatokat. Ezek vétele után a jogvédelem azonnal megindul.

Holló Lajos.

A pártelnökség természetesen mindjárt fölterjeszti az országos jogvédő bizottságnak a felfüggesztésre vonatkozó aktákat, mihelyest azok rendelkezésére állanak. Már a mai nap folyamán történt intézkedés arról, hogy ez hova-hamar megtörténjen. De addig is, amíg ez fizikailag megtörténhetik, az ujvidéki függetlenségi párt elnöksége az alábbi plakátot ragasztatta ki.

Ujvidék polgárságához!

A kormány ujvidéki főispánja állásától felfüggesztette

ifju Jójárt János

rendőrfőkapitányt.

Nem akarunk és nincs okunk a megindított fegyelmi vizsgálatnak elébe vágni, mert ez a vizsgálat csak meghurcolt főkapitányunk teljes felmentésével végződhetik, de látva azt a hallatlan terrort, pressziót, amely a tisztviselőket polgári jogaiknak szabad gyakorlásában akarják erőszakos módon korlátozni, látva a megtélemlítés eszközeit, látva ennek rendszerességét,

Jójárt János főkapitány

ezidőben történt felfüggesztésében politikai üldözést látunk, ami ellen minden szabadon

és függetlenül gondolkodó polgárnak lelkébe mélyből tiltakozni kell!

Már most azt hirdetik uton-utszélen, hogy ez csak a kezdet, a régi rendszer e gyűlölt fegyvere újra előkerül a lomtárból.

Az ujvidéki függetlenségi párt, már most, az első felfüggesztés után

hirül adja a polgárságnak,

hogy becsületbeli szent kötelességének tekinti a politikai meggyőződésükért üldözött és ezután még üldözendő tisztviselőket, — tartozzanak azok bármely párthoz, — a legmesszebbmenő támogatásban részesíteni.

Bevárjuk a megindított vizsgálat lefolyását, melynek befejezése után, amely csak felmentéssel végződhetik, a legszebb elégtelt adjuk meg neki, amit csak polgár polgártársának adhat.

Addig is kísérjük éber figyelemmel azt a haremódot, amelyet az ellenpárt jónak látott megkezdenni!

Az ujvidéki függetlenségi párt elnöksége.

A brallettátalan Igazság majd szólni fog! Várjuk meg tehát az ítéletét!

Korteesvilág.

*

(A köccségek.) Száztizenhét kuruc rándult ki vasárnap Zsablyára, hogy kalapja mellett a gróf Teleki Árvéd veres tollával tüntesse: mennyire szíven hordja a nagybeeskereki konvenció kötelmét. Száztizenhét kuruc. Fölér őtannyi mungóval étvágy és itvágy dolgában. És ez a száztizenhét kuruc a *maga köccségén* ment ám Zsablyára! Hogy nem is a maga Telekije mellett, de a *teszvére-Hadzsy* mellett tüntessen. Ész kell ahhoz, hogy az ilyen áldozatot az ember garasokban utólerje. Megpróbáljuk hozzávetőleg kiszámítani:

117 ember vasuti költsége Ujvidékről Zsablyára és vissza, III. osztályon, a 2 korona 40 fill. 280 K. 80 f.
Ebéd 117 embernek, a 1 k. 20 f. 140 „ 40 „
Itóka 117 embernek a 1 kor.

Ugyebár ez nem sok választáskor? 117 „ — „
Összesen: 438 „ 20 „

Ha még a vasúthoz kimenő és onnan bejövő kocsikat is számítjuk: bátran tehetjük a zsabylai korteesut költségeit félezer koronára. És ezt nem fizette senki, csak mindegyik — maga.

Ezt csinálják utánunk mungóék!

(A főispán a Herbergen.) A zsabylai uton szó eset arról is, hogy Schröder Béla szerkesztőnk nem tudott szombaton eieget tenni abbeli gavalléri kötelességének, hogy Matkovits Béla főispán urnak bemutatkozzék, mert a főur csak hétfőn, szerdán és pénteken tartja *audiencia*-napjait. Így hát elesett attól a szerencsétől, hogy kezet csókolhasson Teme-rin büszkségének. Azt mondja erre a mi saját külön Vargánk:

— Hát még azt sem tudja, hogy mi az etikett? . . . Szépen vagyunk! Én a mágnaskaszinóban különben tudnék viselkedni, mint ez a főispán a — *herbergen*.

Nemzeti színészet.

Szombaton este az előttünk nagyon is ismeretes kedveszenéjü operette, Jarno „Érdészleány”-a volt műsoron. A címszerep

(II, József császár), Izsó (Leoben), Fábán Borbély Lilli adta, mellette még Nagy Sándor Linka (Josephine), Faludy (Földessy) Lévy (Lange Hans), Pataki (Walperl), Kovács Ilonka (Minka) említendők.

Vasárnap délután „Tilos a csék”, este „Aranylakadalom” ment, ez utóbbiban főként Zöldi Vilmának és Nagy Sándornak volt igaz sikere.

Hétfőn este két pikanteriát láttunk, Reinhardt „Édes grizetteit” és Eysler „Vera Violetta”-ját. Kritikánk: Rien, ne va plus. Az est sikeréből Hidy Irén, Faludy, Hajagos, Paraki, Izsó, Borbély Lilli késtek főképp részt, az „Édes grizettek” előadásában azonban több élénkséget és gyorsabb menetet vártunk.

Kedden a „Kuruzsló” ismételték. Kérnök az igazgatóságot, ne tartson oly hosszú felvonásközüket, a szintén intéző személyzetnek figyelmét pedig felhívjuk arra, hogy az előadás végén ne siessen oly nagyon az ajtók bezárásával, még kint sincs a közönség, már ott esörömpöl a kapus a kulcsokkal.

HIREK.

A szerkesztési felelősségre vonatkozólag több oldalról kérdést intéztek hozzánk. Ez pedig úgy áll, hogy minden betűért, ami a „Határőr”-ben megjelenik: Zaubauer Ágoston felelős. Maradt tehát a régi rend. Már csak kényelmi szempontból azért is, hogy sem a polgármester urat, sem magunkat ne terheljük a felelősség áthárításával kapcsolatos irodalmi dolgokkal. Azokért a cikkekért, vagy közlésekért azonban, amiket Schröder Béla ír: vállalja a felelősséget ő a bíróság és — vég-szükség esetén a használatba veendő fegyver előtt egyaránt.

Meghívó. Ujvidék szab. kir. város törvényhatósági bizottságának 1910. évi április hó 23. napján délután 4 órakor a városház nagy tanácstermében tartandó *diszkozyűlése*. A főispán. Tárgy: dr. Horváth Géza és társai, törvényhatósági bizottsági tagok indítványa *méltóságos Rohonyi Gyula igazságügyi m. kir. államtitkár urnak* Ujvidék szab. kir. város *diszpolgárává* leendő megválasztása iránt.

Hirtelen halál. Ma délelőtt 10 órakor Jakács Mihály 60 éves, helybeli utcaseprő Hunyadi-utca 15. szám alatti lakos, szívszélhűdés következtében összeesett és azonnal meghalt.

Mérgezés. Szpátó János laboránst, a Michels-gyógyszertár alkalmazottját, ma reggel 7 órakor ágyában eszméletlen állapotban találták. A súlyosan elalélt embert beszállították a városi kórházba, ahol még kihallgatható nem volt, mert teljesen eszméletlenül fekszik. Rendőrségünk, a mérgezés esetét konstatálva, a nyomozást megindította.

Öngyilkosság. Kasna János, a helybeli 6. cs. és kir. gyalogezred köztisztviselőben álló tiszthelyettese, az éjjel szolgálati fegyverével agyonlőtte magát. A délceg, előkelő családból származó fiatal tiszthelyettes nem tudni mi vitte rá sötét sándékára, melyet majd a katonai vizsgálat lesz hivatva kideríteni. Teme-tése holnap lesz, bajtársainak nagy részvéte mellett.